

ІНВЕСТИЦІЙНА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ УКРАЇНИ: ЗОВНІШНІЙ ТА ВНУТРІШНІЙ АСПЕКТ

Інвестиційна конкурентоспроможність держави може розглядатися у зовнішньому та внутрішньому аспекті. Тут необхідно зазначити, що у зовнішньому аспекті загальна конкурентоспроможність країни є одним з ключових критеріїв її інвестиційної привабливості. У рейтингу Всесвітнього економічного форуму „Індекс глобальної конкурентоспроможності 2014–2015” Україна піднялась на 8 позицій і посіла 76 місце серед 144 країн. Такий підйом відбувся за рахунок більш позитивного сприйняття інститутів та ефективності ринків, а також покращання результатів в освіті, проте, на думку авторів рейтингу, це насамперед пов'язано з політичними очікуваннями після зміни влади. В той же час треба зауважити, що рейтинг був сформований до ескалації конфліктів у Криму та на Донбасі, і відповідні події негативно вплинуть на конкурентоспроможність України в майбутньому. Серед основних індикаторів, які знижують конкурентоспроможність нашої держави, експерти виділяють бюрократизм і неефективну інституціональну структуру, олігополію великих компаній на внутрішніх ринках та низьку конкурентність ринків [4].

Незважаючи на вищезазначене зростання індексу глобальної конкурентоспроможності України, індекс її інвестиційної привабливості (за версією Європейської Бізнес Асоціації) за підсумками четвертого кварталу 2014 р. склав 2,5, що стало найнижчим показником за минулий рік. Найгіршу оцінку отримав інвестиційний клімат – 1,9 бала. Негативні інвестиційні очікування підприємців на наступні три місяці майже не змінилися, оскільки 60% опитаних підприємців засвідчили повну відсутність необхідних змін. Це означає, що потенційні інвестори так і не дочекались реальних реформаційних перетворень з боку оновленої влади, що посилює невдоволення бізнес-спільноти державною інвестиційною політикою [5]. „Підводячи підсумки цього складного і мінливого року, компанії-члени асоціації відзначають, що з початку року вони поклали великі надії на оновлену вертикаль влади і сподівалися на якісні перетворення в регуляторному полі й на покращення інвестиційного клімату в державі. Однак на практиці кардинальних змін на краще так і не відбулося, в основному через анексію Криму, зовнішню агресію і загострення конфлікту на сході”, – констатують в ЄБА [6].

Тут за необхідне вважаємо вказати на різницю у поглядах зарубіжних та вітчизняних експертів на причини несприятливого інвестиційного клімату в Україні. На думку учасників круглого столу, проведеного Асоціацією захисту активів, Американською торгівельною палатою в Україні та виданням „Юридична газета” щодо захисту активів у кризовий період, головною загрозою інвестиційному клімату в Україні є рейдерство, корупція у середньому та нижньому ешелонах влади, а також незаконні дії силових відомств [1].

На користь такої позиції свідчить місце України в індексі сприйняття корупції від Transparency International, який є самим відомим індикатором корупційності різних країн світу. У рейтингу 2014 року наша держава посідає 142-е місце із 174 країн, разом з Угандою та Коморськими Островами і є самою корупційною країною Європи. Така ситуація із сприйняттям корупції в Україні майже не зазнає змін. Навіть після „революції гідності” основними кроками нової влади у подоланні корупції стали створення антикорупційного бюро та прийняття Закону України „Про засади державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційна стратегія) на 2014-2017 роки”. Реальних справ, в принципі, жодних. Тому ми поділяємо висновки фахівців про те, що в Україні інвестиційний ризик істотно перевищує інвестиційний потенціал.

Хоча окремі міжнародні рейтинги свідчать про певні позитивні зміни в Україні останнім часом. У рейтингу легкості ведення бізнесу, який формується Міжнародним валютним фондом і

Міжнародною фінансовою корпорацією, Україна ввійшла у першу сотню, піднявшись зі 112-го місця на 96-те місце. У доповіді „Doing Business 2015: Going Beyond Efficiency” („Ведення бізнесу 2015: Виходячи за межі ефективності”) було зазначено, що минулого року в Україні особливого прогресу було досягнуто у сферах реєстрації прав власності та оподаткування. В той же час за такими показниками, як підключення підприємств до мереж електропостачання, ведення зовнішньоторговельної діяльності і вирішення проблем неплатоспроможності Україна посідає найнижчі місця в рейтингу серед країн регіону Європи та Центральної Азії. Експерти зазначають, що „регуляторна система України неузгоджена і містить суперечливі регуляторні норми, податкова система складна, митниця працює неефективно, рівень конкуренції на внутрішньому ринку низький. Все це створює несприятливі умови для ведення бізнесу, багато в чому, зумовлює корупцію, стимулює ухилення від оподаткування та стримує інвестиції” [2].

Відсутність істотних позитивних тенденцій в економічному розвитку України у найближчий період прогнозують і в Міжнародному валютному фонді. В оновленому макроекономічному прогнозі розвитку економіки України, представленому МВФ, у 2015 р. інфляція передбачена на рівні 27%, скорочення реального ВВП – на 5,5%. Разом з тим прогнозується відновлення національної економіки у середньостроковій перспективі, і вже у 2016 р. зростання ВВП може сягнути 2% із наступним прискоренням до 4%.

Аналітики української фінансової групи ICU (Інвестиційний Капітал Україна) є ще песимістичнішими в економічних прогнозах для України. В своєму аналітичному звіті з макроекономіки вони передбачають скорочення національної економіки в 2015 р. на 7,6%, у 2016 р. – 0%, і тільки у 2017 р. можливе зростання економіки на 2,6%. Прогнозний показник інфляції у 2015 р. складає 29%, у 2016 р. – майже 18%, у 2017 р. – 15%.

З іншого боку, позитивна середньострокова перспектива економічного розвитку стала однією з підстав для прийняття 11.03.2015 р. Радою директорів МВФ рішення про надання Україні розширеного фінансування у розмірі 17,5 млрд. дол. США. В той же час слушною є думка авторитетного британського видання „The Economist” про те, що „фінансування МВФ обмежується підтримкою бюджету: він не може запропонувати довгострокових інвестицій, яких Україна гостро потребує. Цим повинні займатися Європейський союз і США, але наразі вони відійшли на задній план. Але без набагато більшої, довгострокової інвестиційної програми українська економіка продовжуватиме котитися вниз” [3].

Ми підтримуємо думку фахівців, що Україні для виходу з економічної кризи більше потрібна не фінансова допомога, а довгострокові масштабні інвестиції. У вітчизняних реаліях усі урядові спроби активізувати інвестиційну діяльність виявилися неефективними. Тим паче, непередбачуваність та заангажованість державної економічної політики у цілому, нестабільність та непрозорість нормативно-правової бази, неефективна податкова та митна політика, масштабна корупція у всіх ешелонах влади є доказами того, що в Україні державне регулювання інвестиційної діяльності має набагато більший дестабілізуючий, ніж стабілізуючий вплив. Звідси логічно витікає висновок про ймовірну доцільність максимальної дерегуляції інвестиційної сфери в Україні, одним із радикальних напрямів якої є запровадження офшорної зони. А для прийняття таких радикальних рішень потрібне відповідне обґрунтування, яке має базуватись на масштабних наукових та емпіричних дослідженнях.

1. [Електронний ресурс] // Новинний журнал „Tyzhden.ua”. – Режим доступу: <http://www.tyzhden.ua/News/131889>. 2. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.doingbusiness.org>. 3. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.economics.lb.ua/business/2015/03/13/298412_eksperti_nazvali_reyderstvo.html. 4. Офіційний сайт Всесвітнього економічного форуму [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.weforum.org> 7. 5. Офіційний сайт Європейської Бізнес Асоціації [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.eba.com.ua> 8. 6. Фінансово-економічний журнал „Forbes Україна” [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.forbes.ua/ua/news/1386377-eba-investicijniy-klimat-v-ukrayini-ne-pokrashchuetsya>

2.